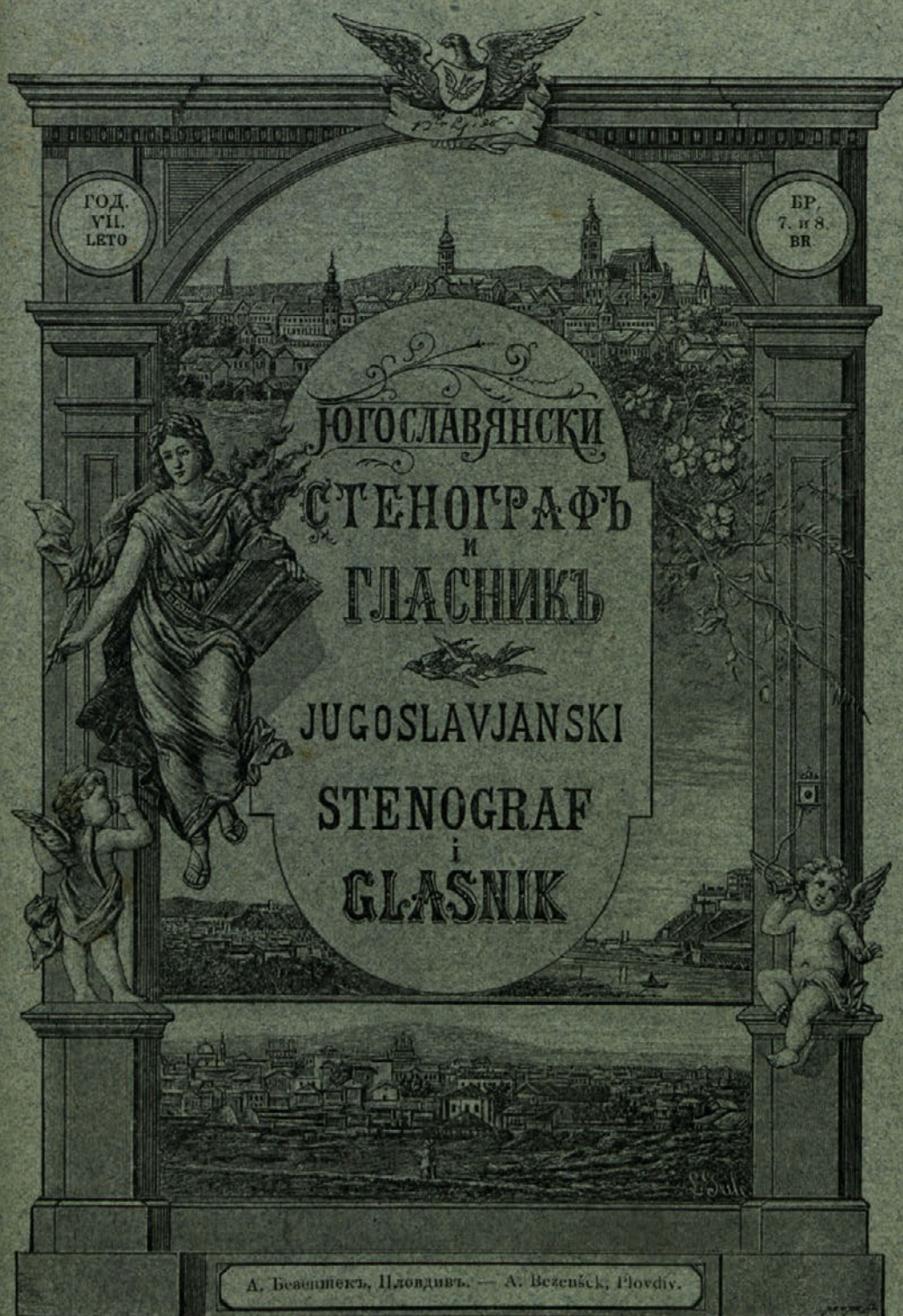

ГОД.
VII.
ЛЕТО

БР.
7. и 8.
БР

ЈОГОСЛАВЈАНСКИ
СТЕНОГРАФЪ
и
ГЛАСНИКЪ

JUGOSLAVJANSKI
STENOGRAPH
i
GLASNIK

А. Веженіекъ, Пловдивъ. — A. Bezenšek, Plovdiv.

Пловдивъ, октомврий — ноемврий 1896. Celje, oktobra — novembra.

ПРЪГЛЕДЪ — PREGLED.

Бр. 7. и 8. — Br. 7. in 8.

I. СТЕНОГРАФЪ — STENOGRAF:

1. Стенографията като въспитателно средство	93
2. Hrvatska stenografija, priredio F. Magdić. Ocjenjuje prof. M. Vamberger	95
3. Začetne okrajšave v slovenskem debâtnem pismu. Napisal profesor Fran Novak	100
4. Stenografija u Srbiji	103
5. Стенографически новини — Stenografske novine — Стенографские вѣсти — Stenografske viesti	107
6. Отъ странство. Iz stranoga svijeta. Из страного света. Iz drugih dežel	108
7. Книжовность. Književnost. Книжевноост. Književnost	108

II. КНИЖЕВНИ ГЛАСНИК — KNJIŽEVNI GLASNIK:

8. Не се отчайвай, отъ Ив. Вазовъ	109
9. Prinkipo, zložil A. Aškerc	109
10. Наше паде, спевашо Д. Браак	109
11. Stara crkva, spjevao R. Katalinić Jeretov	110
12. Kad tebe gledam, . . . spjevao Velimir Deželić	110
13. Сретна свадба, спевашо Р. Рогановић	111
14. Братски састанакъ, спевашо Радоје Црногорац	111
15. Югославянска библиография — Jugoslavjanska bibliografija	112

III. СТЕНОГРАФИЧЕСКА ПРИТУРКА — STENOGRAFSKA PRILOGA:

Бр. 7. Br.

16. Na Velegradu, zložil A. Aškerc	49
17. Ръчката на Ив. Вазовъ (споредъ дебатното писмо)	50
18. Пословици	51
19. Plemenski egoizam (zvršetak) napisao Bogdanov	52
20. Prof. Josip Lendovšek (nadaljevanje) spisal A. Bezenšek	53
21. Сретна свадба, спевашо Р. Рогановић	54
22. Kad tebe gledam . . . spjevao Velimir Deželić	55
23. Стенографъ и художникъ — Stenograf in umetnik	56
24. Nekatere okrajšave v slovenski stenografiji, sestavil A. Potrč	56

Бр. 8. Br.

25. Не се отчайвай, отъ Ив. Вазовъ	57
26. Справедливостта, отъ „Египтата“ на А. Безеншекъ	58
27. Справедливостта, споредъ дебатно писмо	59
28. Stara crkva, spjevao Rikard Katalinić Jeretov	60
29. Prof. Josip Lendovšek (konec) spisal A. Bezenšek	61
30. Prinkipo, zložil A. Aškerc	62
31. Болян лежи . . . спевашо деда Љ	63
32. За писмото — O pismu	64

Последните два броя 9. и 10. ще излизатъ заедно прѣвъ месецъ февруарий — Тази свеска вакъситъ по причина на натрупана работа въ печатницата.

Poslednja dva broja 9. in 10. izideta zajedno meseca februarija. — Ta zvezek se je zamudil zaradi obilega posla v tiskarni.

Стенографията като възпитателно средство.

Голѣмото число хора, на които единствено занимание е борбата за съществуване, вуждатъ въ една нова наука само практически резултати, каквито могатъ да се прѣобразуватъ тутакси въ готови пари, т. е. тѣ нѣматъ нито достатъчно брѣме, нито достаточенъ мозъкъ, да погледнатъ на въпроса отъ една по-висока точка зрѣние. Тѣхнитѣ интереси се отнасятъ до катадневний животъ, за това и тѣхнитѣ възглѣдове сж отъ такъвъ видъ.

За що ни е н. пр. астрономията? ще пита единъ такъвъ и можеби ще се усмихва на легендарний астрономъ съ дългата шарена дреха, украсена съ звѣзди. — На това ви отговарямъ, че дѣйствително и астрономията има високо интелектуално значение за ония, които получаватъ съответствующе възпитание; нѣ отъд руга страна тя посредствува на практика на мореплавателитѣ при ориентиранието имъ по морето.

А за що ли служи стенографията? пита другий. — Нѣкой английски търговецъ, които търси служащи, ще отговори на този въпросъ, че при еднакви качества дава 25 лири на година по-вече на опогози, който знае стенографията.

И дѣйствително, въ всѣко занятие, гдѣто врѣмето е пара (time is money), единъ стенографъ може да бѣде сигуренъ, че струва нѣколко стотини франка по-вече, отъ колкото нестенографъ, и ще струва толкова по-вече, колкото по-добрѣ е запознатъ съ своята специалн гъ.

Стенографическитѣ бюра при народнитѣ събрания по всичкитѣ страни иматъ днесъ вече добра организация. Това е една горда амбиция за практикующия стенографъ, да съставлява частъ отъ едно стенографическо бюро при такова събрание; нѣ и тукъ може да се каже съ евангелието, че „мнозина сж звани, а малцина избрани“.

Материалната полза отъ стенографията е значителна, ако умѣешъ да пишешъ брзо и ясно и да прѣнасяшъ лесно стенограма въ обикновенното писмо. Нѣ стенографътъ трѣбва да притежава и други полѣзни качества: едно общо солидно образование е главното условие, а освѣнъ това трѣбва да познава по отъ близо въпроситѣ, които иска

да стенографира. Могло би да се распрва подробно, до колко би трѣвало тѣзи качества да се развиватъ въ различни кариери, гдѣто стенографията може да стане полѣзна — отъ най-проститѣ до най-виспитѣ. Нъ ний тука ще се ограничимъ върху това, да повторимъ ясната истина, че всѣко едно лице, което бърза да извърши своята длѣжностъ, ще се прѣдпочита всѣкога прѣдъ оногози, който не може да я извършва освѣнъ по легка, а при това никакъ по-добрѣ отъ първий.

Да прибавимъ села относително стенографията, че тя може да слѣдва мисълта 5—6 нѣти по-бързо отъ колкото старото писмо. Така се печели много врѣме. Стенографията дава на чловѣка крила, намѣсто да му възложи окови, както прави обикновенното писмо. Отъ тая точка зрѣние тя е първий елементъ на едно рационално възпитание, и вслѣдствие на това тя трѣбва да стане общо достойнство на учящитѣ се.

Колкото се касае до умственото образование, изучаванието на стенографията е сѣщо така, както всѣка друга наука, едно срѣдство за усвършенствувание на способноститѣ за мишление, упознавание и разсждавание. Степенъта на образованието у чловѣка намира изразътъ прѣди всичко въ говорътъ му; за това изучаванието на начинътъ за съставявание и съкращавание на думитѣ е едно прѣвходно срѣдство, да се запознаемъ съ устройството на езика; а особено дебатното писмо е като нарочно сътворено, за да можемъ при изучаванието му да вникнемъ въ духътъ на езика.

Има още едно прѣимущество, което трѣбва да се спомѣне, когато се говори за стенографията като образователно срѣдство на дуда. Ако и да е фантазията за цѣлия чловѣчески животъ отъ голѣма важностъ, ако и да трѣбва да се признае, че на нея благодаримъ толкова добри и хубави нѣща, то пакъ отъ друга страна не може да се откаже, че тя е неприятелка на ясното мишление и разсждавание тамъ, гдѣто тя получи властъ надъ тѣзи душевни сили. Фантазията прилича на безкрайното море съ много опасни скали, гдѣто корабчето на ясната и послѣдователната мисль намира самоотдѣлни проходими пѣтища. А за да не ги сбърка, нуждае се отъ единъ компасъ, и за такъвъ може да се счита писмото, което може да слѣдва бързината на мисълта.

Както всѣка сериозна наука не е само една гимнастика за духа, нъ сѣщеврѣменно и едно училище за характера, понеже тя усилюва волята; сѣщото може да се каже и за стенографията. Нъ тя си има още една особенна стойностъ като образователно срѣдство на характера. Стенографическото искусство се намира въ службата на исти-

ната и често поставя прѣдъ челоуѣка неговото собствено оглѣдало. А които се грижи сериозно за образованието на своя характеръ, той нѣма да се сърди на искуството, което му прѣдставя такова оглѣдало; нѣ той ще намѣри въ това едно ново побуждение за усъвършенствованието на характера.

Тоже за естетическото образование има стенографията свое значение. Сжществото на естетиката се състои въ хармонията между съдържанието и формата. А именно такава хармония има въ Габелсбергеровата стенография. И за това може тя напълно да отговаря на естетическитѣ изисквания, каквито могатъ да се отправятъ къмъ едно писмо; защото колкото да сж различни думитѣ, толкова разнообразни сж и картинитѣ имъ. Такова нѣщо въ обикновенното писмо нѣма; сжщо лицеува и у другитѣ стенографически системи. За това можемъ да кажемъ, че изучаванието на Габелсбергеровата стенография подпомага тоже до извѣстна степенъ естетическото образование.

За нѣкои хора, които обаче ще останатъ всѣкога въ меншество, резултатитѣ отъ изучаванието стенографията ще се прѣобърнатъ на истина въ пари; нѣ за всичкитѣ — и това е най-важното — тѣ ще прѣдставяватъ едно усилване на интелектуалнитѣ способности. А това може да се каже е условието за едно общо подобрене на челоуѣчеството.

И така често пѣти незначителни причини иматъ голѣми слѣдствия.

Hrvatska stenografija

(sustav Gabelsbergerov).

Priredio Franjo Magdić, profesor kr. vel. realke u m., ravnatelj saborskog stenografskog ureda, stručni izpitatelj kr. izpitnog povjerenstva za učitelje stenografije, predsjednik hrvatskog stenografskog društva u Zagrebu.

Treće prerađeno izdanje. Kruto vezana stoji 1 krunu 80 fil. Zagreb 1895. Troškom i nakladom kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade. Autotipografski tisak Jul. Hühna u Zagrebu.

Ocjenjuje prof. Mijo Vamberger.

(Nastavak.)

Vажнија је у сваком стенографском систему конзонанција од вokalizacije, јер су и конзонанти важнији дио ријечи него ли vokali. Што су живу тијелу кости, то су језику конзонанти; што је живу тијелу месо, то су језику vokali: без кости свако би тијело ко тијесто земљи сјело, а без конзонанта не може о језику ни говора бити. Мисаона садржаја које му драго реченице не ће нестати, ма ми мјесто свих разних vokala,

koji se u njoj nalaze, pisali samo jedan te isti vokal. (Scheller, *Lehr- und Lesebuch der Gabelsberger'schen Stenographie*, 5. izdanje, 1895. p. 11.). Učiniti isto s konzonantima sasvim je nemoguće. Da treba konzonante pomnijivije bilježiti i označivati od vokala, to su uvidjeli jur svi obretnici stenografskih sistema prije Gabelsbergera. Dovoljno je spomenuti samo Pitmanov sistem, kojega sljedbenici kod brza pisanja vokalâ u opće niti ne pišu. I Gabelsbergeru bijahu vokali tek podredjene važnosti, pa ih za to u svom «Anleitungu» od god. 1834. niti nije po čvrstim načelima bilježio. (Isporedi: «Landsturm, Bandwurm, Granit, genug, Himmel, Hummel» — kako ih je pisao Gabelsberger, a kako se te riječi u njemačkoj stenografiji pišu danas! —). Pravilno se je označivanje vokala u njemačkoj stenografiji ustanovilo tek poslije smrti Gabelsbergerove, ali tako, da se pri tom nije nikada zanemarivalo niti s vida puštalo temeljno načelo Gabelsbergerovo, da označivanje konzonancije imade vazda prednost pred označivanjem vokalizacije. I baš to je ono kardinalno svojstvo, kojim se Gabelsbergerov sustav toli odlično razlikuje od svih kasnijih stenografskih sustava, koji su doduše nicali na njegovu temelju, ali su znakove za konzonante i oblikom i položajem prilagođivali označivanju vokalâ. Tako n. pr. Stolze, Arends, Roller, stenotachygrafija, Faulmann i. t. zv. «vereinfachte Stenographie».

Nadalje je konzonancija i za to tako važna u stenografiji, što se često dva konzonanta skoro isto tako brzo izgovore, kao jedan jednostavni konzonant; n. pr. sat — svat, — dug — drug, remen — kremen itd.

Pošto i hrvatski jezik imade dosta složenih konzonancija, sasvim je naravno, da treba osobitu pažnju obratiti njihovoj što udesnijoj međusobnoj spojivosti, a na to treba dabogme već kod samoga postavljanja znakova misliti, kako je to i Gabelsberger činio. Pa ako je gdje neposredno spajanje konzonanata teško, nenaravno ili čak nemoguće, uzrok treba tomu prije svega tražiti u samom znaku.

A sada da pitamo: Kako je s vokalizacijom i konzonancijom u hrvatskoj stenografiji? — Nema sumnje, da smo s vokalizacijom na boljem nego li s konzonancijom. Ali opet treba i to priznati, da se i o usavršivanju konzonancije revno nastoji, što već samoglasni „r“ — ako ništa drugo — dokazuje. Gdje smo još na slabijem, kriv je tomu izbor pismena već u samom alfabetu. Tako n. pr. *nj*; za to onda ni konzonancije *knj* i *žnj* ne mogu biti bolje; a neke su *nj*-konzonancije upravo nemoguće kao; *čnj* i *šnj* (n. pr. *tučnja*, *trešnja* i. t. d.), pa ih za to u Magdićevoj knjizi ni nema, druge opet kao: *bnj*, *dnj*, *vnj* (n. pr. *lubenja*, *zebnja*, *žudnja*, *sprdnja* — vide tu riječ pisanu na str. 18. — *posljednji*, *krivnja* i. t. d.) ne nadjosmo niti kod stješnjivanja. Usuprot opet nadjasmo u knjizi znakova za take konzonancije, kojih u jeziku u

opće ni nema, a u stenografskom pismu vrlo rijetko i onda, ako bi htjeli rabiti neposredno spajanje mjesto posrednoga. Ti znaci jesu n. pr. *hž* (nepotrebno nasljedovanje njemačke stenografije), *sž*, *sz* (prema njemačkom, dakako umanjeno; u knjizi nadjosmo na str. 21.: *saziv* i *sažima*) *hs*, *žs*, *gf* i *hf*. Za neke konzonancije imamo opet po dva znaka kao: *sv*, *ht*, *hv* i *tv*. — *Stv* nije nigdje protumačen niti naveden u paradigmi kao znak, a na str. 16., zadnji redak nalazimo u primjerima dvije riječi (*stvar* i *stvor*) pisane tim na silu znakom, koji zapravo može biti samo *svt*. Riječi *zdrav*, *ždrav* i *ždrijelo* pisane su kao illegitimi filii ante patrem na str. 16., jer se tek na 17. tumače i to stešnjivanjem. — Za *ml* ja mislim, da bi bilo dobro i umjesno, da bi se i u hrvatskoj stenografiji izražavao stešnjivanjem kao kod Čehâ i Slovenaca i to iz dva razloga: 1. pisanje je lakše, 2. taj bi način spajanja više odgovarao naravi znaka *m*, koji je u svom konačnom prema gore zakruženom potezu sasvim sličan konačnomu potezu znakova: *b*, *d*, *č* i *v*, a kod svih se ovih znakova *l* izražava stešnjivanjem. — A što sam to rekao: kod „svih“ ovih? — Doduše Magdić na str. 17. tako uči, da se kod svih ovih znakova *l* izražava stešnjivanjem, ali se on toga ipak ne drži, jer na str.: 34., 40., 47., 63., 67., 70., 71., 73., 75., 77., 78. i 79. svuda u riječima: *vlažnu*, *vladika*, *vladika*, *vladati*, *vlaži*, *vlage*, *vladanja*, *nadvladala*, *vladaru*, *navlače*, *zavladala*, *vlada*, *svladati*, *svlada*, *zavladaše* izražava *l* uplitanjem usprkos paradigmi na str. 17. —

Da istaknem još neke nepravilnosti u ovom dijelu Magdićeve stenografije.

Na str. 16. treći redak odozdo treba da bude *strijelati* (mj. *struliti*). — Kako je na str. 18. pisana riječ *tro* (ptc. pf. od *triti*), sasvim je tako pisana na str. 56. i riječ *obrt*. Da bude razlike, mislim, da bi valjalo riječ *tro* pisati stapljanjem *t+r* a ne prekrštanjem *t i o*. — Riječi: *brži*, *srce*, *rpa* i *rž* (drugi znak) na str. 19. nijesu pisane pravilno, jer se *rž* ne da sa *b*, *sr* sa *c* a *r* sa *p* ovako neposredno spajati. — Na istoj su str. u riječima: *drvo*, *vrba*, *vrva*, *grb*, *držak*, *držalo*, *srbi*, *svrž* znaci *dr*, *vr*, *gr*, i *svr* nešto premaleni za srednja slova, osobito ako ih omjerimo s onima, s kojima su neposredno spojeni. — Nadalje je na str. 19. u primjerima u 2. retku riječ *selima* pisana zapravo *selema*, upravo onako, kao na str. 12. *selice* zapravo *selece*, a na str. 31. *veselimo* zapravo *ve-selema* i t. d. Jer redak ima biti svagda ondje, gdje ruka piše; u ovim, ovdje navedenim riječima markira ga *l*, dakle imao bi *m* odnosno *c* doći za dužinu uzbrdnoga *i* više. S obzirom na ovo pravilo nije ni riječ *pričam* na str. 31. dobro pisana, jer bi mi *m* imao ostati na istom retku, na kojem je i *č*. Isto tako na str. 20. riječ *kapljicama*, a na str. 33. riječ *ulicama*, gdje bi opet *m* imao ostati na istom retku kao i *c*.

Neka se samo ove riječi isporede sa riječju, odnosno znakom: *što mu drago* na str. 39., *tolikoputa* i *toliko ipak* na str. 53. i *slobodnomu* sa kraticom na str. 73. pa će odmah svakomu biti jasno, kako je redak vazda ondje, gdje pišemo; kod prve je riječi ili znaka iza napisana *što* glavna redica postala četvrta linija, od koje je onda *m* radi simboličnoga označivanja vokala *u* za polovicu spušten niže. Isto tako i kod onih drugih riječi. Tu se je dakle Magdić držao onoga pravila u tjesnopisu českom, koje sam već na strani 86. ove ocjene naveo. Sličnih proturednosti ima u ovoj knjizi više, pa mislim, da bi se to u četvrtom izdanju moralo urediti. — *Iver* je na strani 8. i 20. pisano svagdje drugačije. — Kod riječi *knjiga* na strani 21. nema neosrednomu spajanju mjesto posrednoga ni traga, jer ga dabogme ni biti ne može. Pa za što onda pisac tu riječ ovdje navodi? — Ona se od riječi *knjiga* na str. 14. samo time razlikuje, što je ovdje vokal *i* izražen simbolički, a ondje svojim znakom. — Na str. 22. veli pisac govoreći o izostavljanju pismena, da u glavnom slogu (korjenu) «valja samoglas *svagda* naznačiti», ali se on toga ne drži kod riječi: *tama*, *tarac*, *talas*, *tanak*, *tašt*, *tašč*, *fama*, *faza*, *fatalan*. — Na toj str. nije nadalje ni riječ *Martin* pravilno pisana, kao ni na str. 49. *Mart*, a na str. 27. *Spartanaca* i *vertikalni*, jer nije *rt* izražen kako treba da bude. — Kako će se prema ovim riječima *Martin* i *Mart* pisati *Martić* i *Maretić*? — Na str. 23. nije kod riječi *rukopis* izpušten *o* (kako se to ondje veli); isto tako ni kod riječi *stjegonoša*; (ta riječ ide medjutim medju primjere neposrednoga spajanja mjesto posrednoga; isto tako i riječ *vojskovođa*, gdje je slog — *kov* — baš tako izražen, kao na str. 21. *kovač*, *kov*, *korina*). Nuzgredno spominjem, da je sada u riječi *vojskovođa* raskinuta konzonancija *sk* u *sek* ili bolje u *sik*; isto je tako raskinuta slična konzonancija *sk* u riječi *Ugarsku* na str. 26., koja je zapravo pisana *Ugarseku* ali nipošto *Ugarsku*. Kod riječi *bratučed* (p. 23.) izpušten je *d*. — Na strani 24. kod riječi *bdiže*, *bdijete* i na strani 25. *bdij*, *bdijmo*, *bdijte* trebalo bi *bd* više stisnuti, onako, kako je to u paradigmi na str. 17. označeno. — Koja je razlika u pismu izmedju *bdijmo* i *bdijmo*, nije u knjizi rečeno. Ako se kod riječi *bdijmo* ima prema pravilu pod b) na str. 25. *j* izostaviti, onda bi se ta riječ po mom mnijenju imala pisati ovako, da se *bd* stavi u visinu (kao *l*, *p* i *s* kod riječi: *lijmo*, *pijmo*, *sijmo* jer je *bd* s obzirom na vokalizaciju prema pravilu na str. 17. *jedinstven znak*. — Riječi: *čuvaži*, *slučaji*, *doži* i *stoji*, na str. 24. bolje je pisati s nizbrdnim *i* (kako je n. pr. u zadnjem retku *roži* — 2. primjer —) jer se inače te riječi lako čitaju: *čuraj*, *slučaj*, *doj*, *stoj*. — Na str. 34. ne bi se smjela riječ *kraljevskom* i obično tako pisati, jer je to istom na str. 60. protumačeno. — Nadalje je na toj

strani kod riječi *postaje* i *postaju* a pisano svojim znakom, a bolje bi bilo simbolički, jer je, mislim, kraće i lakše; pa u opće ima simboličko označivanje vokala prednost pred izpisivanjem vokala. — Na str. 35. veli Magdić, da se nastavci samoznacima pripajaju neposredno kao i ispisanim riječima. Mislim, da to nije ispravno, jer se nastavci pišu često i iznad samoznaka, kako to i sam pisac čini kod dekl. adj. *opći* i kod izvedenih riječi od ove osnove. Držim, da bi to bilo umjesno i kod sigle *drugi*, koja je učinjena početkom, jer bi mu sklonidbeni odnošaji pa i sâm samoznak bio izrazitiji u sklonidbi, a ne bi bilo nikake kolizije, kako je n. pr. sada između *drugoga* i *drûg*, *drugomu* i *drumu*, *drugom* i *drum*. Kako će se sada praviti razlika u slijedećim rečenicama; «Moj je *drug drugoga* mnijenja», ili «i *drugom drumu* treba popravka?» — Kako je na str. 35. pisana riječ „*drugom*“, sasvim je tako pisana riječ „*drum*“ na str. 14. — Nijemci imaju u tom pogledu ovo pravilo: «Bei Sigeln, welche aus dem blossen consonantischen Anlaute bestehen, werden die Nachsilben über die Zeile gesetzt, den übrigen wie ausgeschrieben Wörtern angefügt». — Kod *nijedan* ja bi bio zato, da se krajni *n* ne bi izpuštao. — Ne znam, za što pisac dat. pron. pers. *ti* piše sa *uzbrdnim* *i* (akoprem toga nigdje ne spominje, već sa suglasnikom *t*, kao i inim suglasnicima izražava *i* pismeno, stapljajući s njima *nizbrdni znak* cf. p. 7.) I inače to čini, n. pr. na str. 31. (i to prije zamjenica), str. 38. nom. pl. mas od pron. dem. *taj*. — Toga doduše ima i u tjesnopisu českom, ali je ovdje opravdano, pošto u českom jeziku treba razlikovati „*i*“ od „*y*“, n. pr. *tikati* i *tykati*, *tiž* i *tyž* i t. d. Ali kod nas toga ne treba, pa bi, mislim, spajanje uzbrdnog *i* sa *t* u tim slučajivima moglo izostatiti. — Kod zamjenice *oni* bio bi *nizbrdni* *i* izrazitiji od *uzbrdnoga*; tako i kod zamjenica *moji*, *tvoji*, *svoji*. — Kod svih sa *kakov*,—*va*,—*vo* složenih zamjenica kao: *nekakav*, *nikakav*, *kojekakav* i *ikakav* mislim, da bi bilo dobro, da se pridrži temeljni oblik *kakav* nepokraćen. To bi bilo u didaktičnom pogledu bolje, jer kad učenik tu pokratu jednom nauči, neka mu onda i u složenicama ostane nataknuta, i neka ga se ne sili, da je još dalje krati. *Ikakav* je u ostalom i nepravilno pisano, ako se isporedi sa riječima *iver*, *Ivan* na str. 8. — Izrazitiji bi bio oblik s *nizbrdnim* *i+kv=ikakav*. (Svršit će se.)

Začetne okrajšave v slovenskem debatnem pismu.

Napisal prof. Fr. Novak. (Jahresbericht des k. k. Staatsgymnasiums in Krainburg. 1896.)

Na polju slovenske stenografije je prof. Novak v novejšem času izredno marljiv, umen in vesten delavec, od katerega sme slovenska stenografija po vsej pravici še veliko lepega pričakovati. Že pred dvema letoma je Novak s svojimi «Samoznaki in okrajšavami v slovenski stenografiji» (Jahresbericht des k. k. Ober-Gymnasiums in Rudolfswert 1894.) veliko koristil napredku slovenske stenografije; a letos obogatil je zopet slovensko stenografijo z izborno studijo: «Začetne okrajšave v slovenskem debatnem pismu». — In ne samo da Novak vestno dela, on dela vedno tudi na pravem mestu. Samoznaki in okrajšave so v stenografiji potreben «drobiž», brez katerega se ravno tako težko izhaja, kakor brez drobnega denarja na deželi, kjer človek ne menja tako lahko velik bankovec, ako hoče v kaki vaški gostilni plačati kosilo. A ta stenografski «drobiž» se v šolski knjigi ne podaje vedno ves. Nemcem so Marnet, Jahne in Zwieřina izdali in napisali lepe zbirke samoznakov in okrajšav, a za hrvaško stenografijo pripravlja sigle in abrevijature — kakor čujem — prof. J. Jamnicky. — Pred tremi leti smo Slovenci dobili svojo stenografijo od Bezenška, a žal, samo korespondenčno pismo. Debatnega še nimamo. — In glejte, tu je zopet Novak pri delu, da pripravi gradivo tudi za ta tako imeniten del stenografije.

Pred vsem povdarjamo, da nam pri njegovej najnovejši razpravi o «začetnih okrajšavah v slovenskem debatnem pismu» posebno ugaja že sama razdelitev gradiva v tem oddelku stenografije. Jaz mislim, da je Novak prav storil, da se ni držal razdelitve, kakor je v draždjan-skih sklepih (1854—1857) ustanovljena, ampak preprostejšo, katero ima tudi «Těsnopis česky», «Srpska stenografija» od Milovanića in nekteri nemški stenografi, kakor Conn, Heinrich in dr. Žal, da se tudi Magdić v hrvaški stenografiji ni držal te razdelitve, katera je preprosta in zategadelj zelo pregledna. Tu pride namreč vsaka beseda, katero je krajšati, kot celota v poštev, a vsaka celota ima pred vsem svoj začetek, sredino in konec, in eno od tega trojega ali pa kombinacijo dveh delov od vsega tega nam je zabeležiti, ako krajšamo katero besedo. Nadalje, za vsacega komornega stenografa sta pač ta dva kardinalna vprašanja α in ω : I. Kedaj se sme beseda krajšati? — II. Kako naj se krajša t. j. kaj naj se zabeleži, kaj ne? — Na prvo vprašanje je ta odgovor: Beseda se sme samo takrat krajšati, kedar brez dvoma

sledi iz zveze stavkovnih členov ali iz logičnega smisla celega stavka. A na drugo vprašanje je pač ta odgovor najjednostavnejši in najprimernejši: Krajšaj besedo tako, da zabeležiš ali samo njen začetek, ali sredino, ali konec ali pa kombinacijo. Kako to biva, naj se razloži v posameznih oddelkih. Novak nam je prvi oddelek že temeljito, jasno in vsestransko v svoji razpravi razložil.

Ta razdelitev je pa tudi v didaktičnem pogledu veliko boljša od draždjanske, ker ne zahteva toliko jezikoslovnega znanja. To dokazujejo najbolje Krafft, Scheller in Schrey, kateri se v debatnem pismu sicer drže draždjanske razdelitve tvarine, ali začenjajo nauk s «Stammkürzung» — ali kakor Gabelsberger pravi «Klangkürzung» —, pri katerej je prvi oddelek «Anlautkürzung» in — to so ravno naše «začetne okrajšave». — Čemu delajo tako? Na to odgovarjata Fischera: «Das hat seinen Grund darin, dass die Klangkürzung leicht fasslicher ist, als die besondere Sprachkenntnisse voraussetzende Formkürzung». — Tudi Magdić je v tretji izdaji svoje hrvaške stenografije opustil «kraćenje oblikom», s katerim je v prvem in drugem izdanju začenal svoj nauk o «kraćenju izreka» in začinja sedaj z jednostavnimi ali korenitimi besedami, kar je v didaktičnem pogledu brez dvojbe veliko boljše. Po našem fundamentu divisionis začinja Magdić sedaj s «srednjimi okrajšavami».

Ker že v obče govorim, naj še to omenim, da stavkovno krašanje v nemški stenografiji sploh potrebuje še, kakor Hessel prav piše, «festere Grundlagen», in da ravno v tem delu stenografije pri Nemcih vlada sploh precej velika različnost mnenja. Tako n. pr. v novjšem času predlaga Mann (Lehrbuch der Satzkürzung in der Gabelsberger'schen Kurzschrift nach einfachen Regeln und theilweise neuen Gesichtspunkten. Elberfeld. 1894.), naj bi se vse okrajšave pisale na osnovni črti — samo tiste ne, katere imajo v debli samoglasnik *i* in *u* —. Ta način pisanja okrajšav ostro obsoja Oppermann, kateri pravi, da so to, «ungeklärte, unreife und verschrobene Ideen», «Verleugnung der Gabelsberger'schen Grundsätze», «unheilvolle Bestrebungen» i. t. d. — Drugi zopet hvalijo Mannove predloge, kakor n. pr. Jahne in Schöpp, a komorni stenograf dr. Weiss imenuje Mannovo delo «eine originelle, geistreiche Arbeit, die das Interesse der weitesten stenographischen Kreise erwecken wird». — Bodi, kar bodi; toliko je gotovo, da to ni na korist jasnoče nemške stenografije, če se n. pr. besede: *Grad* in *Dampf*, *Bank* in *Grab* krajšajo tako, da se soglasnika *d* in *b* stavljata na *d* črto, ker enkrat stoji *d* in *b* na početku besede, drugokrat pa na kraju. V novjšem času so že Nemci sami začeli sprevidati, da tako vendar ne gre, ter začenjajo začetne okrajšave pisati na črti, končne

pa nad črto, kar je gotovo jasneje. Mi imamo v tem oziru jasno in določno pravilo. Toda dovolj o tem.

Začetne okrajšave je Novak lepo razvrstil in podelil v tri oddelke: I. Besede s soglasniškim sprednikom. II. Besede s samoglasniškim sprednikom in III. Prefiksovane besede.

Gradivo je pisatelj v pododdelkih lepo pregledno in prav natančno — zlog za zlogom — obdelal. Vsako pravilo izraženo je kratko in jasno, in kar je posebno velike vrednosti, podkrepljeno z mnogimi inštruktivnimi vzgledi. In tako je prav, ker »longun est iter per praecepta, breve et efficax per exempla«. To velja enako v življenju, v znanosti in v umetnosti.

Pri prvih okrajšavah je vsega uvaževanja vreden njegov nasvet, naj bi se pri krajšanju domačih besedij opuščal v obče le samoglasnik *e* — ker so *e*-zlogi v večini —, a drugi samoglasniki naj bi se le izjemoma opuščali v prav jasnih, popolnoma nedvoumih slučajih. Ako se bodo slovenski stenografi tega držali, bode tudi v tej točki v slovenski stenografiji lepša edinost nego je v nemškej. Take okrajšave so tudi jasneje, a ne zahtevajo skoro nič več časa, ker je navadno simbolično naznačevanje samoglasnikov prav hitro in lahko.

Važna je tudi določba, naj se v *e*-jevskih zlogih, ako stoji pred samoglasnikom *e* soglasnik *r*, *e* ne opušča, ker samo tako je mogoče izogniti se koliziji z *r*-jevskimi in *e*-jevskimi zlogi kako n. pr. *bregovi* in *brda*, *treščiti* in *trpeti* i. t. d. Magdić izražava *r*-jevske zloge v hrvaški stenografiji s prekrizevanjem. Ali posebna pozornost je potrebna pri *r*-jevskim zlogu *pr*, n. pr. *prsten* in pri predponki *pre*, ako nadomešča celi pojem, n. pr. *prelomiti*, *pretresti*, *prebiti*. Sreča je, da imamo le malo jednostavnih besedij, katerih začetni zlog je *pr*.

Okrajšave besed s samoglasniškim sprednikom mislim, da ne kaže, da bi jih izdatno rabili, ker tudi besede s predponkami *iz*, *o* in *u*, n. pr. *izbirati*, *otvoriti*, *umreti* krajšamo ravno tako, kakor *ime*, *oves*, *usta* A sedaj pa še pridejo sami predlogi *iz*, *o*, *u*. Kjer lahko nastane zmešnjava, je pozornost umestna. Tudi v nemški stenografiji se n. pr. pri »Vokalkürzung« svari: »Kürzungen von Zeitwörtern durch *a* und *i* sind wegen der Verwechslung mit *war* und *ist* vorsichtig anzuwenden«. — Seveda je v tem slučaju nevarnost zmešnjave pri Nemcih večja nego pri nas. Ali pri nas se lahko take okrajšave nahajajo v veliko obilnejši meri in potem tudi ni nevarnost kake konfuzije neznatna. Besede: *umno*, *umeten*, *usta*, kakor so krajšane na str. 21. en parenthesi, mislim, da nije pravilno; a besede: *igrati*, *igralci*, *oster* in druge enake ni dobro po mojih mislih krajšati s *ig* in *os*, ker je tako raztrgana

zložena konzonancija *gr* in *st*, česar se je pri krajšanju besed sploh varovati.

Na več mestih piše pisatelj končnice pri glagolu in samostalniku, kjer mislim, da jih ni potreba pisati. N. pr. Hanibal je z velikim trudom prekoračil Alpe ter l. 218. pr. Kr. prišel v Italijo. Hanibal je v bitki pri Kanah Rimljane popolnoma premagal. Ujetnik se je rešil iz temne ječe. Visoka vlada je obljubila izdatno denarno podporo. Vlada je predložila načrt novega penzijskega zakona. Porotniki so stavljeno vprašanje zanikali. Ministri so se bavili z vprašanjem o regulaciji valute. V srednjem veku. Nekim učencem. Pri vsakem hribu. Z množenjem, pri prvem napadu. i. t. d.

Beseda *teško* dala bi se tudi (kakor *živali*, *živina*) z neposrednim spajanjem krajše in hitreje napisati.

Kakor je pisatelj vestno in izborno izdelal svojo razpravo, ravno tako se je tudi trudil, da bi stenografski del bil lično stenografiran; ali tiskarju se, žal, ni prav posrečil.

Z željo, izraženo v 163. števil. «Slovenskega Naroda» od 18. julija 1896. sklepam tudi jaz: «Želimo, da bi tem »začetnim okrajšavam« skoraj sledile tudi »srednje«, »končne«, »mešane« in »logične« in da bi se ti završeni nauki o slovenskem komornem pismu končno združili v posebno knjigo, ki bi brez dvojbe bila prava dika slovenske strnografske literature». — Quod bonum, faustum, felix fortunatumque sit! —

M. Vamberger.

Stenografija u Srbiji.

(Odziv iz Hrvatske na članak g. Lj. Uzuna Mirkovića, pukovnika u penziji, pod istim naslovom broj 6.)

Velemožni gospodin Mirković tuži se u prošlom broju svoga lista, da je stanje stenografije u Srbiji tako slabo, da imade Srbija zadnje 24 godine jedva sto stenografa. Istina malen je to broj. Žalostni taj pojav dovadja on u savez sa nemarnošću nekih krugova u Srbiji. A ja želim, da ovu stagnaciju i »nemar« pokušam protumačiti i pokazati ju kao naravni posljedak kulturne razroznosti medju jednokrvnom braćom, te da metnem na »ljutu ranu blagu travu«.

Više nego nemarnost dotičnih krugova bit će stagnaciji stenografije u Srbiji kriva apatija viših oblasti, koje neće da se brzopisu otvore vrata srpskih školskih dvorana kao neobvezatnomu predmetu. Mladež srpska nema prilike, da se sa stenografijom upozna. Nema učitelja, a nema niti pobude od svoje subraće. Djaku ulije najviše ljubavi prema

znanosti uspjeh kod starijega kolege, ili ako ga ovaj na to potiče. A toga srpski djak nema, zato ne može da na ovaj način saznade za ljepotu i korist stenografije, pa kada bi i saznao, nema prilike da svojoj želji za znanjem udovolji. Koje onda čudo, da ostaje hladan, jer «ignoti nulla cupido».

Eto, najveću važnost polažem u to, da se stenografija razširi među mladeži, jer na njoj ostaje svijet. Tu važnu stvar imalo je na pameti i naše «Hrvatsko stenografsko društvo u Zagrebu» na svojoj V. glavnoj skupštini, kada je u svoj odbor izabralo g. ravnatelja Tomšića, «koji će mladeži, kojoj je najviše posvećeno društveno glasilo, najbolje znati podavati zgodne lektire» — te u njoj buditi volju za stenografiju ovim putem.

Ako koji srpski stenograf «zbog dobre nagrade, koju od skupštine dobija, ne rado uči drugog, kano da se boji da ne dobije konkurenta», — to nije nište nova. Tako je svagdje, gdje je stenografija u povoju, gdje je ova svojinom i tajnom tek stanovite kaste. Ova postaje općim dobrom tek onda, kada bude podignuta na čast školskoga predmeta.

A zašto srpsko stenografsko društvo na višem mestu ne zagovara i zahtijeva ono, što je jedini uvjet za svestrano širenje stenografije: najme da se ova uvede u školu? — Pojedinci niti ne misle na to, — zašto, rekao je dobro g. pukovnik, — a društvo kao takovo moralo bi bez dvojbe biti liberalnije.

Do sada su bili Srbi od svoje jugoslavenske braće na stenografskomu polju odijeljeni. Milovanovićev brzopis se u nekim bitnim točkama razlikuje od jugoslavenskoga, pa zato Srbi primivši onaj brzopis, na razvoj ovoga nisu gledali, s ovim nisu računali. Odijeljeni, od nikuda nisu dobivali moralne pomoći pa niti nisu mogli daleko doći. Nijedno bo jugoslavensko pleme nije kulturno tako jako (kao Česi, da bi im bila suvišna pomoć drugih srodnih plemena. G. Bezenšek je hrvatsku stenografiju postavio na solidne noge, kada je Magdićev prevod učinio sposobnim, da bude ujedno svojinom i Slovenaca i Bugara, i tako se već više godina tri brata na tom polju plemenito natječu o prvenstvo, bodre, potpomažu, znajući, da što jedan učini, to je svojina i druge braće.

«Jugoslavenski stenograf», zajednički organ udruženih stenografa bratskih plemena na slavenskom jugu, drži nas uvijek budne, u nekoj napetosti; on je ona galvanska žica, koja roj jugoslavenskih stenografa spaja, koja nas elektrizuje, da ne padnemo u letargiju, da ne nastupi «saison morte». To je znanstveni, ali i familijarni list, koji spaja sve jugoslavenske stenografe u jednu za napredak zauzetu familiju. On nam daje prilike, da se može brat s bratom — lično nepoznatim ali

istom mišlju nadahnutim — sporazumjeti, porazgovoriti, upoznati, jedan drugoga obodriti, plemenito izazvati.

Stenografija Magdićeva i Bezenšekova u bitnosti je ista, tek imade nekoliko akcidentalnih razlika, za koje jest temeljite nade, da će se izravnati. Kada se otstrane te razlike, hrv. slov. bugarski brzopis neće se bitno promijeniti. Zato ga svatko rado uči, jer zna, da poslije nagodbe medjo Magdićevim i Bezenšekom taborom neće trebati opeta iznova učiti, već si samo neke promjene upamtiti.

U Srbiji je neko prelazno stanje. Svatko instinktivno čuti, da pretstoje promjene nekih bitnih točaka Milovanovićeve prevoda, jer valja računati s napretkom susjedne braće.

Da se to stanje dokrajči, treba:

1. Da se braća Srbi obaziru i da goje solidarnost na stenografskom polju s ostalim Jugoslavenima. To naročito šaljemo na adresu g. Save Davidovca, koji se sprema da tiskom objelodani svoj «Predlog za popravku srpske i hrvatske stenografije». Molimo ga, da uzme u obzir i braću Bugare i Slovence, u koliko mu je to moguće, — ili bar da ne dira u bitne točke današnjega našega brzopisa. Bude li tako, svaki nam je predlog dobro došao. Srbi dakle treba da su s nama solidarni.

2. Da oni, kojih se to tiče, što prije otstrane nesuglasice medju Bezenšekom i Magdićevom stenografijom, koju ćete onda Vi, braćo Srbi, moći primiti ili bar staviti uvjete sjedinjenja. Svaki opravdani Vaš zahtjev biti će uvažen. Onda tek

3. pošto se pobratimo, pošto se svi okupimo u moćnu i organizovanu falangu oko istoga organa (svako pleme može imati i svoj posebni organ* i posebno stenografsko društvo), pošto bude uspostavljena medjusobnim sporazumkom ista stenografija, koja će svakoga brzopisca vezati: onda tek dobivati ćete moralne potpore od Bugara, Slovenaca i nas, kaošto ju mi danas dobivamo od braće Bugara i Slovenaca. Ljubav prema stenografiji oživit će, a Vi ćete se složiti u lijepu kitu, u impozantno, oduševljeno društvo, koje će imati sjedište u Beogradu, te iz toga Vašega kulturnoga središta ovu vještinu širite medju zemljacima svojim posebnim organom. Srpsko stenografsko društvo ponovljeno, ojačano, oduševljeno, isposlovati će kod ministarstva prosvjete malenim trudom, da se stalni, jedinstveni, jugoslavenski brzopis (koji bi se mogao mijenjati samo privolom stalnoga odbora, u kojem bi u paritetnom broju bili zastupani prvaci četiriju bratskih

* Tako imamo i mi Hrvati stenogr. društvo sa svojim organom u Zagrebu, a Bugari u Sofiji.

plemena) — da se, kažem, jedinstveni jugoslavenski brzopis uvede u srpske škole. Srpska darovita mladež neće već biti nehajna, neki srpski stenografi biti će prisiljeni napustiti egoizam, — kada postane stenografija općim dobrom. A mladež kada odraste, koristiti će se sama, a i u mladima probudjivat će volju, da izuče divnu ovu vještinu. Tim će se putem razmirice medju bratskim plemenima taložiti, napetost medju Cirilovim i Latinskim slovom popustit će, imat ćemo — isto pismo! — Upoznat ćemo se, raspravljajuć u zajedničkom organu. Bit ćemo braća, bit ćemo isto.

Kolikog užitka! Kolike koristi! — Nestat će nemara, nastupit će oduševljenje.

Kako opažate, velemožni gospodine pukovniče, riječ oduševljenje osobito naglašujem. Ona je uništujući antipod nemaru. Gdje nema oduševljenja, nema napretka. Kada nastane u Srbiji oduševljenje za našu stvar, nestat će «nemara»; i straha od «konkurencije». Kada se oduševimo za kulturno jedinstvo, nestat će medju nama bratoubojnoga cjepidlačarenja i sumnjičenja: jedan će pomagati drugoga, jedan će se veseliti napretku drugoga, ljubav jednoga brata će rasti prema drugomu bar na ovom polju, već kada nismo politički jedno. . . .

Nu — još malo pa bih prekoračio djelokrug i program ovoga lista.

Zahvalan sam Vam, velemožni gospodine, što ste mi svojim članom dali prilike i potaknuli me, da ove misli razvijem. Hvala Bogu, ipak ide na bolje. Srbi se sve to jače ugrijavaju za kulturno jedinstvo; ovaj organ jugoslavenskih stenografa nalazi sve više prijatelja u Srbiji; nekoja braća Srbi i sami traže jedinstvo na stenografskomu polju*. Šaljem eto gornje tri točke Vašim zemljacima a našoj braći na razmišljanje. (Stupci ovoga lista uvijek su spremni, da primu predloge i pregovore — ma s koje strane došli, — koji utiru put k svetomu jedinstvu jednokrvne braće. Ured.)

Primate bratski pozdrav i izraz priznanja za Vašu patriotsku zabrinutost za budućnost srpske stenografije.

Zaključujem s Vama: «Živili jugoslavenski radnici na polju nauke i kulture!»

Goluban Dvorski.

* Medju ostalim vidi posljednji broj str. 92., dopis: «На Србује».

Стенографически новини. Stenografske viesti. Stenografske novine. Стенографске вести.

ОТЪ БЪЛГАРИЯ.

— Прѣдсѣдателятъ на народното събрание е одобрилъ по докладъ на стенографическото бюро, да се взематъ слѣдующитѣ мѣрки за по-успѣшно навършване на стенографическата служба при събранието: 1) да се работи единъ правилникъ за устройството и дѣлопроизводството на стеногр. бюро; 2) да се отвори курсъ за задружни упражнения на стенографитѣ, които би желали, да бждатъ назначени за привременни стенографи прѣвъ врѣмето на сесията; 3) да се доставятъ за стеногр. бюро нуждитѣ нему книги и специални рѣчници, необходими при изработването на дневницитѣ. — Проекта за този правилникъ билъ вече изработенъ и поднесенъ за утвърждение на надлежното мѣсто.

— Стенографията при Софийския градско-общински съвѣтъ. Въ сесията на този съвѣтъ се водятъ стенографически протоколи отъ шестъ години насамъ. Минжалата година сж стенографирали студентитѣ Конст. Толевъ и Дим. П. Ангеловъ, а прѣвъ тая година само втория отъ тѣхъ. Освѣтъ въ „Общински вѣстникъ“ протоколитѣ се печататъ и въ особенни брошури.

— Прѣподаването на стенографията въ Габрово. Главний учителъ г-нъ Ст. Пончевъ прѣподавалъ е стенографията прѣвъ минжалата учебна година на 45 ученици отъ основнитѣ училища, отъ които издържавж изпитъ 30 души. На гимназията слѣдваж до края на учеб. година 9 ученици, отъ които ученицитѣ Милчевъ Стефанъ и Груевъ Теофилъ показавж много добръ

успѣхъ. Освѣтъ тия ученици научавж стенографията и петима чиновници въ Габрово. Така щото до края на м. Юний научивж стенографията всичко 44 души. Това е за единъ градъ въ провинция доста апачително число. Питаеме: колко има такива въ други градове? —

IZ HRVATSKE.

— Iz Zagreba se nam piše: Na kr. gimnaziji u R. nije bilo dozvoljeno prošle godine nekolicini slabih djaka učiti stenografiju, prem su za nju imali veliku volju i molili, da se smiju upisati u stenografski tečaj. To znači o pći interes za stenografiju, dok se i slabi djaci natječu da ju prouče!

IZ SLOVENSКИН DEŽEL.

— Slovenski stenografski venček mariborskih dijakov v semenišču šteje letos 40 članov, in to 28 v prvem oddelku in 12 v drugem. V obeh oddelkih podučuje g. A. Potrč. Vsi dijaki so za našo umetnost jako navdušeni, tako da smemo gojiti upanje, da bode uspeh koncem šolskega leta še lepši, kakor je bil lani. Čast tako vrle mladini! V primer mariborskih dijakov naj bi se ogledali tudi dijaki drugih gimnazij na Slovenskem in sploh po slavjanskem jugu.

ИЗ СРБИЈЕ.

— Из Београда нам пишу: „Српско стенографско друштво оживиће почетком зимног севона из нова и представиће свој рад, предвиђенъ у правилама, која су вече штампана и раздадена члановима друштва. Отварају се и некои приватни течаји за стенографију.“

Отъ странство. Iz stranoga svijeta. Из страного света. Iz drugih dežel.

— Стогодишният юбилей на стенографията се празнува тази година. Преди единъ векъ, именно въ 1796 год., публикувахъ двама Нѣмци Мовенгейлътъ и Бушендорфъ своитѣ основни бървописни системи въ едно Лейпциско списание. Нѣ тѣ прѣдставлявахъ нѣщо нецѣлно и неусѣвършенствовано. А отъ появяването на Габелсбергеръ, Щолца и нѣкои други реформатори на това искусство, захвана стенографията да се развива и усѣвършенствува, до като стана въ днешнитѣ врѣмена едно необходимо спомагателно сръдство за цѣлия образованъ свѣтъ.

— VI. mednarodni stenografski kongres bode prihodnjega leta v Stochholmu. Mesec in dan se kmalo določita. Dotični odbor ima za svrhe kongresa do zdaj okolo 3000 mark na razpolago.

— Na Bavarskem je udeležba dijakov v stenografskih tečajih tako velika, da se more skoraj reči: vsak dijak se uči stenografije. Po službeni statistiki namreč se udeležuje tam 98% gimnazijalcev predavanj o stenografiji.

— Стенографията захваща даже въ Индия да се разпространява особено въ търговски кръгове и между чиновници отъ сѣдебното вѣдомство. Въ Каликутъ, Кохинъ и Ериакуламъ станахъ събрания, гдѣто се е говорило за голѣмата полза на стенографията за спомѣнитѣ съсловия. — И индийската войска не иска да остане надиръ въ това отношение. Излѣзло

е едно циркулярно до всички командири, съ което се обръща тѣхното внимание върху стенографията и се питатъ, дали има въ всѣкий полкъ или батерия улеснение за ония войници, които би искали да учатъ стенографията. На ония войници, които ще научатъ стенографията, ще се даде едно възнаграждение отъ 100 рупи. Индийски вѣстникъ „Майлъ“, който съобщава това, прибави, че научаването на стенографията нѣма да се ограничи само на войниците, нѣ ще я научатъ прѣди всичко и офицеритѣ. Сѣдшиятъ вѣстникъ посочва на голѣмото значение на това искусство при рекогносцировки, при записване на прикази и пр.

— Римското учрѣждение „Istituto Stenografico Laziale“ отвори отъ 15-й октомври безплатенъ стенографически курсъ, въ които се приподана стенографията споредъ системата Габелсбергеръ-Ное, като при това съобщава, че италианското министерство на народното просвѣщение е прѣпоръчило това искусство отъ ново съ окръжно отъ 1-й май 1896 г. (Първото окръжно излѣзе вече презъ 1872 г.) Известието е прѣдшествовано отъ думитѣ на N. Tomaseo «Un' arte è un' arma di più». (Едно искусство е едно оръжие по-вече). Нека напишѣ стенографически учрѣждения и дружества се услухатъ въ италианския гласъ и нека го последватъ.

Книжовностъ. Književnost. Книжевност. Književnost.

— Рѣководство за изучаване Българската стенография по системата на Фр. Кс. Габелсбергера. Приложена на българския езикъ отъ проф. Ант. Безеншекъ. Съставилъ Хр. П. Константиновъ, началникъ на стеногр. бюро при народното събрание. Часть I. (корреспондентно съкратено писмо). Трето прѣработено издание. София 1895. Цена 1 левъ 20 ст.

— Těsnopisné Listy, теѣ. XXIV. br. 8. imajo sledeče šanke: Predlogi o popravku sestava. O stenografskej praksi. Statistika Gabelsbergerjeve šole l. 1894/5. — Priloga: O pisalnih strojih. Dež. zbor kraljestva češkega. Znanstveni odbor stenografski. Razne stvari. Br. 9. dopolnila in promene sestava. (Predlaga F. Bělehradck). Predlogi o popravku sestava. Društven vestnik. O stenogr. praksi. — Priloga: O pisalnih strojih. Dež. zbor kraljestva češkega. Razne stvari.

Не се отчайвай.

(Стенограма се намира на стр. 57.)

Не се отчайвай; не сж празни думи:	Изъ бѣсенъ вихръ на борбитъ лнешни
Напрѣдъкъ, правда, честность и свобода.	Свещенни азнамена се дигатъ; дрѣска
Лѣжци крѣсливи ги обръщатъ въ глуми,	Рѣка ги маха пѣъ въздуха, смѣшани,
А други подло съ тѣхъ шумѣтъ — замода.	И калъ отъ тиня улична ги прѣска.

Не губѣтъ свойта сийность благородна
Начала свѣтли, думи идеални, —
Звѣзда сж вѣчно чиста, изтеводна —
И калнитъ остаѣтъ само кални.

Ив. Вазовъ
(Българска Сбирка.)

Prinkipo.

(Stenogram je na str. 62.)

V Mramornem morji.

Otok zeleni, otok cvetoči,
Ti sredi morja majhen si raj!
Pogled od tebe težko se loči,
V srcu ponesem s saboj te vsaj.

V tvojem zatišji mirno in srečno
Htel bi živeti — Robinzov nov;
Tod po obali himno bi večno
Vsak dan poslušal sinjih valov.

A. Aškerc.

Наше наде.

(Стенограм налази се на стр. 41.)

Кад се браћа једнокрвна сложе,
Кад брат брату топлу руку пружи;
Кад се Србин са братом Словенцем,
С Бугарином и Хрватом здружи;

Кад се дигну силни милиони,
Милиони Славенскога јута,
Када поклич с планина зазвони
А песмице забрује из дуга: —

Тад ће, браћо, сунце да се роди
Сјајно сунце рујне воре младе,
Тад ће Исток да се ослободи
И остваре све славенске наде.

Београд, 5. јула 1896.

Драгомир Браак.

Stara crkva.

(Stenogram nalazi se na str. 60 priloga.)

Stara crkvo, sred rodnog mi mjesta,
 Puna milja i prepuna čara,
 Kako li se rado sjećam uvijek
 Onog tvoga svetoga oltara:
 Odklen slika Božije se majke
 Tužnom ljudstvu toli ljubko smieši
 I oprašta svakome na zemlji
 Pokajniku, koji tužan sgrieši!

Bijah čedo nevino i malo
 Cielu život za me smiešak sreće,
 Svud mi cvalo, svuda mirisalo
 Samo krasno, miloduho cvieće;
 S milom majkom tad sam dolazio
 K tebi, crkvo, k tebi, Božja mati,
 Molili smo skrušeno i vruće,
 Da se babo rodnoj kući vrati.

Da se vrati iz daleka kraja
 Krlhim brodom sa sinjega mora:
 Majci, meni i sestrici mojoj
 Mirnom domu do rodjenog dvora . . .
 . . . Divni danci nevinosti biele
 I djetinstva najsretnije doba, — —
 Zašto danas plakat mi je biednom,
 Gorko plakat vrhu dvaju groba?

Stara crkvo, sred rodnoga mjesta,
 Ej da mi se u tvom naći krilu
 Malo čedo nevino i čisto
 Kano nekoč uz majčicu milu,
 Gdjeno tiho nevina mi usna
 U molitvi milu majku prati,
 A sa tvoga svetoga oltara
 Meni Božja gdje se smieši mati!
 Rikard Katalinić Jeretov. (Vrhbosna.)

Kad tebe gledam . . .

(Stenogram nalazi se na str. 52 priloga.)

Kad tebe gledam nebo neizmjereno,
 Što plavilom se smiešiš u vedrini
 Ti što si zemlji kano majka vjerno,
 Što ogrievaš ju suncem u visini,
 Da noću zvijezdjem okitiš joj kraj,
 Otajstveni ti slušam pozdravlja.

I čini mi se, čujem kucaj srca
 Što krv života cielim svijetom nosi.
 I moja duša eterom se kupa
 U tvojoj čistoj nebesnici rosi
 I sve se pitam, dađe li te Bog
 Da budeš samo grobljem svieta tog?

Kad svojom munjom budiš grmljavinu,
 Taj grozan hihot prokletih demoni,
 Jel' to ti pjesma osvetnička kaže,
 Da mora propast ciela vasiona,
 Il tvojih zvijezda mila priča noć,
 Da iza tuge mora sreća doć?

Zar život ljudski nije nego miena
 Čudnovatih i izšaranih slika,
 Što pred oči mi meću sada guju
 Hetajru kadšto, kadšto mučenika?
 A sve tek zato, da im saznam kob:
 Da i njih čeka ko i mene — grob.

Il život ljudski nije nego staza,
 Što vodi k boljoj sreći boljih dana
 U onu zemlju, gdje nema boli,
 Gdje mora cielit svaka težka rana,
 A svaki jad što nosi zemski dan
 I nije drugo nego kratki san?

Mog žića nebom riedko sunce sjalo
 Nad mojim cviećem magla se je vila.
 Na mojem nebu spazih zraku zlatu,
 Al oblačina brzo ju je skrila.
 Al kada vječna na me pade noć,
 O da mi hoće bar i zvijezde doć!

Velimir Deželić. (Prosvjeta.)

Сретна свадба.

(Стенограм налази се на стр. 55.)

Сив соко један из преко мора,
До Књаза — пјесника долеће Двора;

Те соко млади пред Књазом стаде,
И поче Књазу зборити саде:

„Велики Књаже стијења света,
Носим ти поздрав Оца Умберта,

Од Оца Краља, Мајке Краљице
И Италије рајске земљице,

Са жељом милом и надом том
Да данеш срећу животу мом.

А та је срећа Јелена твоја
Да буде мила Супруга моја!

Ти знадеш Књаже, мојега ђеда,
Који ми свети аманет преда,

Да само цуру добавим ону
Која и личи јуначком трону;

А тако рече Отац и Мајка
И Италија, гњевдо јунака.

Па за то Књаже, „Јунака Царе“
Знајући тебе и твоје старе,

Изабрах ружу из Дома твога,
Бијелу вилу, анђела мога,

Да родитеље весели моје,
Који на престо предака стоје.

И да весели Савојске Дворе
И оне сјенке на небу горе,

Што Италији слободу даше,
Када војеват' витешки сташе.

И да весели моју Талију
Од мог живота земљу милију,

Ту красну земљу пуну цвијета,
А рај чаробни свега свијета.“

„Срећна ти била Јелена моја,
Потомче млади Дома Савоја!“

То Књаз изрече умилим гласом,
А глас одлеће истијем часом:

Који се просу ка' зрачи зоре,
Дуж' Италије и Црне Горе,

Који се просу кроз дије државе,
Ка' вјесник дана сјајније славе.

А млади соко са бајним цвијетом
Полази сретно к' вјенчању светом!

Р. Рогановић
(Глас Црногорца).

Братски састанак.

(Стенограм налази се на стр. 47).

Два се брата састанула —
До два сокола:
Александар Краљ Србије
И Књаз Никола;

Састала се под Авалом
Браћа, на Дунав,
Млади Соко Шумадије
И Ловћенски Лав.

Весели се Србадија
Славна на Балкан,
Па прославља ови мили
Најрадосниј' дан:

Весели се Србадија
Уз два Владара,
Уз два славна осветника —
Цара Лавара.

Када дивна српска слава
Распростире арак
И на она тамна мјеста . . .
Тамо у облак;

И кад наша српска слога
Доби живот нов,
Која не ће уздигнути
Престо Душанов!

Весели се, уноси се,
Цар Душана прах,
А душмане србинове
Обузима страх.

Радоје Црногорац.

Югославянска библиография. Jugoslavjanska bibliografija.

Vse tukaj omenjene knjige in listi morejo se naročiti v knjigarni Alojzija Bezenška v Plovdivu. — Всичките тука споменати книги и списания могат да се поръчатъ чрвъ книжарницата „Пчела“ на Луй Бевеншекъ въ Пловдивъ.)

— **Družba sv. Mohorja izdala je** ravnokar šestero knjig: 1.) Zgodbe sv. pisma III. snopič. 2.) Molitvenik: Marija Devica, majnikova kraljica. 3.) Slovenska pesmarica, I. zvezek. 4.) Naše škodljive rastline. V. snopič. 5.) Slovenske večernice. 49. zvezek. 6.) Koledar za leto 1897. Družba je štela letos 75.227 članov. To je krasen uspeh!

— **България и Сърбия** Подъ това заглавие ще издава првъ 1877. год. горъ споменатото словенско дружество на св. Мохоръ едно народописно иллюстрирано съчинение за своитъ членове. Тъй като това дружество брои вече тази година огромното число отъ 75.227 членове, а има надъждата, че ще приетъ още нови, то ще се печати тази книга, на която автора е редакторътъ на това списание, въ голъмото количество 80.000 екземпляри.

— **Glasnik zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini.** Izdanje bosanske vlade. Ciena godišta, 4 svezke, 2 for.

— **Venec slovanskih povestij.** Prevodi iz ruščine, poljščine, češčine in srbohrvaščine. I. V. Gorici. Tiskala in založila Goriška tiskarna A. Gaberšček. 1896. Str. 174. V pričajoči, čedno opremljeni knjigi je zbrano osem jako lepih povestij, preloženih iz raznih slovanskih jezikov. Cena 55 kr.

— „Матица Српска“ расписује из фонда Јована пл. Наке Вел. Миклушког за годину 1897. ове награде и тражи да се за њих напишу:

I. Ова дјела:

1.) Роман, драма или шалива игра, приповијетка или новела из српског живота Награда од 50 до 500 фиор.
— Рок Петровдан 1897.

II. За саставке за „Летопис“:

1.) Студија, монографија или расправа из српске историје.

2.) Студија или расправа о бројном, привредном и просвјетном кретању народа српског.

3.) Студија или расправа из српске књижевности.

4.) Земљописна или етнографска расправа, или путописи по српским крајевима и земљама.

5.) Студија или расправа о музичкој умјетности у Срба.

Награда је за сваку такву студију, расправу или монографију од 50 до 150 фиор. према величини и вриједности дјела.

— „Луча“, књижевни лист друштва „Горски Вијенац“. Година II. Уређује књижевни одбор на Цетињу. Излази у мјесечним свескама од 2—3 табака. Цијена за Црну Гору и Аустро-Угарску 2 фиорина, за све остале земље 3 фиорина.

— Вукова Дела. У српској државној штампарији довршује се друга свеска III књиге „Граматички и полемички списи“ Вука Караџића. — И Вуков „Речник“ у велико напредује; до сада су готова 34 табака а већ је до средине слова „р“.

— Михайловъ И. Повѣсти, раскази и студии. Варна 1896.

— Д-ръ Л. Милетичъ, Дако-ромѣнитъ и тѣхната славянска писменостъ. П. Нови Влахо-Български грамоти отъ Брашовъ. София. 1896.

— Д-ръ Л. Милетичъ, Седми-градскитъ българин. София. 1896.

— Н. П. Свѣчевъ, Басни. Книга първа. Ст.-Загора. 1896.

Югославянски Стенографъ и Гласникъ
 Jugoslavjanski Stenograf i Glasnik
 Југославенски Стенограф и Гласник

годинино	10	книжки	цѣна	5	лева
na leto		zvezkov	cena		kron
na godinu		svezaka	ciena		kruna
im godinu		svezaka	cena		dinara

Naročnina in rokopisi pošiljajo se pod naslovom: — Predplata i rukopisi šalju se pod naslovom: A. BEZENŠEK, Plovdiv (Philippopol).

Предплата и рукописи се испращаваатъ до адресътъ: — Предплата и рукописи шаљу се подъ насловомъ А. БЕЗЕНШЕКЪ, Пловдивъ.

Knjigarnice, katere sprejemajo naročnino: Celje: Dragotin Hribar; Ljubljana: Kleinmayr & Bamberg.

Книжарници, които приематъ предплатата: Пловдивъ: Книжарница „Пчела“ на Луи Безеншекъ; София: Придворна книжарница на И. Б. Касжрова.

Knjizare, koje primaју predplatu: Zagreb: L. Hartman (Kugli & Deutsch); Sarajevo: Milan Sarić.

Книжары, које примају претплату: Београд: Дворска книжара Мите Станука. Нови Сад: Лука Јоцић.

V knjigarnah: D. Hribar v Celji, F. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani, L. Hartman (Kugli & Deutsch) v Zagrebu in Al. Bezenšek v Plovdivu

dobivajo se mehko podvezani celi letniki naših časopisov, in to:

Jugoslavjanski Stenograf s prilogo
 tečaj VI. od leta 1895.

===== Cena 2 goldinarja. =====

—❧— Jugoslavjanski Glasnik —❧—
 z 20 ilustracijami.

👉 Cena 1 goldinar. 👈

Naročila na te knjige sprejema tudi uredništvo „Jugoslavjanskega Stenografa“ v Plovdivu ter jih brzo izvršuje.

Въ книжарницитѣ на Б. Ив. Касжрова въ София и на Луи Безеншекъ въ Пловдивъ получаватъ се пълни броширани годишни течения отъ издатъ списания и то:

📖 Югославянски Стенографъ 📖
 📖 съ притурка 📖

течение VI. година 1895.

Цѣна 4 лева.

📖 Югославянски Гласникъ 📖
 съ 20 иллюстрации.

Цѣна 2 лева.

Поръчки приема такожъ издатъ редакция въ Пловдивъ и ги изпраща на прѣмо.

ЮГОСЛАВЈАНСКИ СТЕНОГРАФЪ

JUGOSLAVJANSKI STENOGRAPH.

Брой 7. Број.

Година VII. Теџај.

Na Zelegradu.

we, m o x ,
 mto m -
 pa o' s f -
 p' t' u a -

l g r g r ,
 o' p h u w ,
 r a d l g r y
 p e z a n b -
 ' s ' l u ,
 o' p o , s t u ,
 w e m o ,
 p' t' u a b -

w v l e ,
 w b' a o -
 w o p r - s' b
 m a n o -

' s ' l' g r a ,
 h - b r k ,
 c h b r , c h b
 p' t' u a -
 r o s - p' r
 e g r a n d -
 s' f o' y ,
 w e l l e n - p' r

Стѣта на Ув. Вазовѣ

Prof. Josip Lendovšek.

(a.)

car o' r reg az, b af p p o s 84.0 a
f, w thy - n' p / x m a z / u n n i. p h
d y n o n f. - k d m (-7) r e g y' h y o c n
a n z r y f i. d, b e n n y i. m' ~ o p d e n
h p o n g y w e - f' e' r e r i d l e a - f' m' p h
i' o' f' u g -

z m a z m r g x a s 1) / 2) / r y p h
3) h e x^o i. c o f u f. - w y e' / f' r e g a
o n p h y a f o o r f' f' l u a y r e e n - y u a
i b a n' w t (h) g o s p w e - o e l n c d f a n
g e s o c e n s o n - n e f' e n n y f a c
p r - f' e f o n n e e l a n -

e f e y b / l o n g i o r b f l h, d e r n y
f' (f' a n d' w e x c n, n b o p r) w h
g e y - h n' i c o f f' / e a' p n u g - x
p r e' f' o' c e f' n' o' n y g y n d e d f -
• f' h p o i' n l, o' e b e - y p f' f' o f' f' e
• o' g y p f' f' f' h i' d c d, h' p l e n, n p h
k a - c u d' h' f' a n a n n - w b' w' h
p h, o c c e n g b o n d : g h a, a - (n b o)

Kad tebe gledam...

re tere n m,
 saro y, w,
 l' g m r m,
 sro, s, w,
 e h g r y m,
 s' g r m -

s' s' s' s' s' s'
 l' d, y m s,
 f e s' d e s'
 m' e s, e s' e s' ?
 e h g e r d e s;
 e, d h r m r -

h o h s' s'
 s' s' s' s' s' s'
 r e g r o s'
 s' h h s' s' s'
 r e s' ? e e i l e s'
 e' o r m s' s' ?

s' s' s' s' s' s'
 s' c e u d e s'
 s' r g e, e n e w,
 e' s' s' y m,
 e' r e s' s' g e r
 e' e s' s' s' s' ?

r e r m r d s' p m,
 e' d m' s' t a i r,
 s' h m s' t a i r,
 e' m' s' t a i r,
 s' h g e v s' t a i l,
 e' g h' a b e l ?

r o s' m r e s' d e
 r e s' h r s' o' o -
 r e m m' s' s' s',
 e h b s' s' s' -
 e d h r e u a l
 r e r d u g e e l -
 e' e p l -

Стенографъ и художникъ. — Stenograf in umetnik.

~h' b' o' t' c	~h' b' c' c' h	~h' b' s' c' o'
i' t' t', i' f' a' = o' t', i' r' h' d	o' t', w' s' i' f' d	
i' o' t' r' e' h' b' o	h' b' p' h' u' t' e,	h' b' p' h' o' s' a,
n' o' t' p' i' t' p' e	i' p' e' . i' r' e' b' e,	i' p' e' . i' r' e' b' e,
. i' e' n' e' e' , l' c' e' c' o' h' y' ~ 3	e' n' s' e' h' y' ~ 3	
f' i' n' h' y' e' o' x' ~	z' h' j' e' t' , i' o	z' h' j' e' t' , i' o
3 z' h' j' e' t' e' a' l	i' r' e' b' e' t' , ~	e' r' e' b' e' t' ,
f' i' n' e' , n' e' y' .	~ , n' e' y' .	~ , n' e' y' .
n' e' y' . i' p' e' t' e' b' . l' o' .	b' h' . l' o' .	b' h' . l' o' .
l' c' .		~ y' .

Nektere okrajšave v slovenski stenografiji.

~f' b' r' z' čas, ~d' r' u' z' e' n' , ~d' r' u' g' a' c' e' n' , l' c' l' a' n' ,
 i' d' e' l' o' m' a' , ~D' r' , ~k' a' ž' e' m' k' a' z' a' t' i' , ~k' j' e' r' b' o' d' i' ,
 ~k' j' e' r' m' u' d' r' a' g' o' , ~m' a' h' o' m' a' , ~n' a' v' i' h' ,
 ~p' o' v' e' h' , ~p' o' l' e' g' , o' s' l' e' d' , ~p' o' s' l' e' d' ,
 ~p' o' g' o' s' t' o' m' a' , ~o' d' j' e' d' n' e' s' t' r' a' n' i' , ~s' c' e' l' o' m' a' ,
 ~s' c' a' s' o' m' a' , i' s' r' e' d' a' , ~o' r' o' r' s' t' o' l' e' t' j' e' , ~a' - u' ,
 / ~t' o' l' u' d' i' , ~p' o' s' e' b' e' n' , ~p' o' s' e' b' e' j' , ~p' o' d' t' o' , ~p' o' d' t' e' m' ,
 ~p' o' d' t' e' m' p' o' g' o' j' e' m' , ~e' - e' s' e' v' e' d' a' .

~f' -

ЮГОСЛАВЈАНСКИ СТЕНОГРАФЪ

JUGOSLAVJANSKI STENOGRAPH.

Брой 8. Број.

Година VII. Теџај.

Не се отгайвай!

~ o f e , ~ p e
 n e r f b t , e e -
 f v o r x f c n ,
 . e n b p p e -
 i w d ~ u e r
 f L a o e t , e o
 r r d , e d , y ,
 i n L h , h r p o -
 n e i a y a r e
 n b f , e e w ,
 f d o d h b , c e ,
 i n t f o n i s - n e g -

Справедливостта.

Stara crkva.

b k, a e v b,
 n o, m h,
 n o e d e x
 n o t s p s,
 e n o y o r
 p e s t e y
 n p s
 n o p e y -

e d, e r
 p e l e o o r,
 e w, o p e
 m e e e p e r -
 g e s t e
 e n a e -
 p e r v' u e,
 n e s t e -

p l e n a
 p p e y a l,
 e v d, e v o
 o n a v d h -
 o v e r p e
 p e s t e y,
 e w p e d,
 e u e n d -

b k, a e v b,
 n o s t e r v
 e l e n a b
 n o t s p s,
 e p e r v
 e s t e r f,
 o t s p s
 w y e o y y -
 e n e -

Prof. Josip Lendovšek.

(m^o)

2 eggs, $\frac{1}{2}$ cup milk, 1 cup
 milk, 1 cup sugar, 1 cup
 sugar - 1 cup milk -

~' r x / m? n aff jnd v o / g
 al- b - w p f a ge - / m' p z c m
 y e ~ w e p p z b v - u l r d u q t h a z
 s i w b r , : b , m b r + e r - m y' m f
 u b - . d k d v . q' i t w e y + o p
 + p b - w , m y / k l ~ ° w . w f f e o -
 / ~' i ~ m y v m r ~' p e c m m v g x .

10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 8

.æ° 2° ~ v a' t' n' g' b' æ 2' 2 0 - R o'
 u h d æ d' ~ l' u g' n' g' - c' a' u' e' r' g' v' æ 2' y
 c' o' d' l' y, u' a' u' a' d' l' t' h' e, l' p' r' ~ o' v' p' d'
 n' g' h' a' ~ o' f' g' p' r' ~ u' e' t', e' æ' e', u' æ' e' u'
 l' a', i' g' l' t' o' n' p' h' -

p' e' ~ e' h' b' e' h' - n' g' p' ~ o' l' a' d', ~ æ
 e' l' d' g', u' æ' ~ o' g' s, u' a' ~ o' ~ l' e' d' t' h' -
 100 ~ ~ e' ~ e' b' l' y' a' r' e', l' e' ~ o' g' g' u' -
 e' o' r' æ' g' e', u' 2' æ' b', l' a' d' e' o' g' a' e',
 ~ e' l' u' g' g' u' æ' ~ o' -

æ' ~ o', e' 2' ~ ~ y' s' g' f' ~ ~ ~
 l' e' s' p' ~ ~ e' a' g' - u' æ' ~ ~ ~
 ~ e' e' d', l' e' p' p' ~ ~ h' -

Prinkipo.

V Mramornem morji

l' a' g' u', l' e' d' t',	c' l' e' g' g' u' ~ a' h'
l' a' u' æ' d' ~	u' æ' p' ~ æ' a' g',
u' æ' t' h' o' d',	l' e' ~ u' æ' h' ~ d'
c' æ' ~ u' a' o' a' l' o' -	~ a' ~ y' ~ o' ~ a' g' -
	~ y' æ' -

Голан лекхи

en y a h
 ch m d,
 f y, L z er,
 de z v -

ra ~ m
 x o r t,
 f ~ u r
 ne s n t -

y g, y o,
 e z z a
 e f f z m
 ~ ~ b -

en m r
 f u s -
 p a, u v',
 p a, o t -

p a, r u o
 r z h:
 w e, l e z,
 f ~ s -

xy o v e t
 r z a:
 f h / d e
 o t o -

e e r z e,
 ~ r h,
 e v, y
 s r y. -

m' a u,
 b u o r,
 f y l e s
 m g r o r -
 a r -

За писмото. — О р и с т и .